

Изх. № 946/10.03.2015г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ на РБ

ЛГ-506-01-27
ПОЛУЧЕНО НА 10.03.2015 г.

ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОПИЕ: Г-Н ХРИСТО ИВАНОВ
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

Приложено Ви изпращаме приети от Управителния съвет на Асоциация на банките в България **становища на Асоциацията по проекти на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс**, внесени в Народно събрание, съответно на 11.02.2015г. от Мая Манолова и други народни представители от ПП „БСП Лява България“, както и на 13.02.2015г. от група народни представители от ПП „Патриотичен фронт“.

Като се надяваме коментарите и бележките на банковата общност да бъдат взети предвид, както и да имаме възможност да участваме при обсъждането на проектите, оставаме

С уважение:

д-р ик. Ирина Марцева
Главен секретар на АББ

Приложение: съгласно текста – 2 становища на АББ.

**СТАНОВИЩЕ НА АСОЦИАЦИЯ НА БАНКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ ПО ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА
ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС, ВНЕСЕН В
НАРОДНО СЪБРАНИЕ ОТ ГРУПА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ОТ ПП „БПС ЛЯВА
БЪЛГАРИЯ“ НА 11.02.2015 Г.**

10/03/2015

Проектът съдържа предложения, които, по наше мнение, биха довели до подобряване на правната рамка в тази област, като например:

1. Предложението за § 2: „В чл. 47, ал. 3, изречение първо, думите „съдът указва на ищеща да представи справка за неговата адресна регистрация“ се заменят със „съдът служебно извърши проверка за неговата адресна регистрация.“

Считаме предложената промяна за позитивна, тъй като служебната справка от страна на съда би оптимизирала процеса и би спестила излишно време за размяна на книжа, указващи на ищеща извършването на съответната справка. Като цяло, подкрепяме идеята да бъде вменено задължение на съда, имайки достъп до Национална база данни „Население“, служебно да извърши проверка на адресната регистрация на ответника.

2. Предложението за промяна в чл. 411 ал. 1 с § 8: „(1) Заявлението се подава до районния съд по постоянния адрес или по седалището на дължника, който в тридневен срок извърши служебна проверка на местната подсъдност. Ако съдът прецени, че делото не му е подсъдно, той го изпраща на надлежния съд.“

Считаме поправката за приемлива и адекватна за постигане на целите на заповедното производство – бързина и процесуална икономия.

3. По предложението в § 14 за създаване на нова ал. 6: „(5) Право на обжалване по ал. 4, в случаите, когато не участват като наддавачи, имат присъединените ипотекарни и заложни кредитори, съответно кредиторите по чл. 459, когато обект на постановлението за възлагане е ипотекираната, заложената, възбранената или запорираната вещ.“

Считаме, че предложената промяна е разумна, като чрез нея ще могат по-добре да бъдат защитени интересите на ипотекарните и заложни кредитори от неправомерни действия на съдебни изпълнители.

Законопроектът, обаче, съдържа и доста промени, които считаме за неблагоприятни и неприемливи, като някои от тях не подкрепяме, а на други категорично се противопоставяме, както се вижда по-долу.

1. По предложението за § 1: „В чл. 47, ал. 1, изречение първо, след думата „ответникът“ се добавя „в продължение на един месец“. Създава се изречение трето: „Невъзможността да бъде намерен ответника следва да бъде констатирана с най-малко три посещения на адреса с интервал от поне една седмица между всяко от тях.“

Не подкрепяме направеното предложение за въвеждане на срок от един месец, в рамките на който дължностните лица следва да извършат три посещения на посочения по делото адрес на ответника и едва след това съобщението да бъде залепено на предвидените в закона места. Мотивът на вносителите е, че по този начин ще се преустановят случаите на спекулации при връчването на призовки и съобщения, не може да бъде споделен. Въведеното изискване не предполага автоматично избягване на т. нар „спекулации“, доколкото истинността при удостоверяването на извършваните посещения не е гарантирана и при една недобросъвестност от страна на дължника или дължностните лица би се стигнало единствено до излишно забавяне на процеса.

2. По предложението в § 5 за допълнение на чл. 210, ал. 2: „Не се допуска разделяне на искове, които се намират във връзка с предмета на делото, освен, ако подлежат на разглеждане по реда на различни производства.“

Считаме текстът за неясен и противоречив и не подкрепяме предложението, поради следното:

При предявяване на няколко иска с една искова молба всъщност няма и не бихме могли да говорим за един предмет на делото. В случаите на обективно съединени искове предметите на делото, формирани от спорно право по всеки един от тях, са няколко. В този смисъл формулировката „искове, които се намират във връзка с предмета на делото“ е неправилна и неясна.

Правно технически неиздържано е конкретната норма да бъде дефинирана като забранителна, вместо да бъдат посочени ясно и конкретно предпоставките, необходими за допускане на разделянето на искове, както това е направено в действаща разпоредба на ал. 2.

По същество считаме, че от гледна точка на процесуална целесъобразност, ефективност и бързина, неправилно би било лишаването на съда от правото да прецени и да реши, дали независимо от наличието на законоустановените предпоставки, да постанови разделяне на исковете и разглеждането им в отделни производства.

3. По предложението в § 6 за създаване на нови точки 8 и 9 в чл. 303, ал. 1 със следното съдържание:

„8. закона*, въз основа на който е било решено делото, е обявен от Конституционния съд за противоречещ на Конституцията;

9. с тълкувателно решение е прието друго тълкуване на разпоредба от нормативен акт, въз основа на която е било решено делото.“

Категорично се противопоставяме на предложените изменения по § 6, съответно, свързания с него § 7, поради противоречие с Конституцията на Република България и с основни принципи на правото в държавата.

Съгласно чл. 151, ал. 2 от Конституцията: „Решенията на Конституционния съд (КС) се обнародват в "Държавен вестник" в 15-дневен срок от приемането им. Решението влизга в сила три дни след обнародването му. Актът, обявен за противоконституционен, не се прилага от деня на влизането на решението в сила.“ Видно от цитираната разпоредба, когато един закон бъде обявен от КС за противоконституционен, той спира да се прилага, а не се отменя, и то за напред – от датата на влизане в сила на решението на КС.

В случай, че бъде включено в чл. 303, ал. 1 от ГПК предложеното основание за отмяна на влязло в сила съдебно решение - „когато закона, въз основа на който е било решено делото, е обявен от Конституционния съд за противоречаш на Конституцията“, то би се допуснала отмяна на съдебни решения, постановени по закон, чието действие е спряно за въвеждане от датата на влизане в сила на решението на КС в явно противоречие с цитираната разпоредба от Конституцията.

Абсолютно неприемливо е предложението за въвеждане, като основание за отмяна на влязло в сила решение, постановяването на тълкувателно решение, с което е „прието друго тълкуване на разпоредбата на нормативен акт, въз основа на която е било решено делото“. Придаването на обратно действие на тълкувателно решение не следва да се допуска по следните съображения:

С чл. 124 от Конституцията е възложено на Върховния касационен съд (ВКС) да осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища. Една от формите за осъществяване на тази функция е тълкувателната дейност на ВКС при наличие на противоречива или неправилна практика по тълкуването и прилагането на закона (чл. 124 Закона за съдебната власт (ЗСВ)). Основанието за постановяване на тълкувателно решение е доразвито и конкретизирано в чл. 292 от ГПК, а именно – противоречиво разрешавани въпроси от самия ВКС. Т.е. законодателят е приел, че когато различни състави (или дори един и същи състав) с решениета си по конкретни дела са възприели различно тълкуване на правна норма, следва да бъде свикано общо събрание на съответната колегия, на което след общо (а в голяма част от случаите и многократно) обсъждане да бъде установлен точния смисъл на закона, с цел въвеждане на преустанови противоречивото му прилагане, както от ВКС, така и от останалите органи, за които, съгласно чл. 130 от ЗСВ, решението е задължително. В немалка част от случаите тълкувателната дейност на ВКС е обусловена от необходимостта да бъде съобразена правоприлагашата дейност на съда с изменящите се обществено-политически и икономически условия в страната, което понякога може и налага постановяване на ново тълкуване по въпроси, по които ВКС вече се е произнесъл и отмяна на стари тълкувателни решения, неадекватни на новите социално-икономически положения.

Считаме, че самият характер на тълкувателната дейност на върховните съдилища е несъвместим с предложеното от вносителите обратно действие на направеното тълкуване на дадена норма по вече приключили с влезли в сила решения по дела. Допълнителен аргумент в тази насока е и постулът, заложен в чл. 14, ал. 2 от Закона за нормативните актове, а именно, че „обратна сила на нормативен акт може да се даде само по изключение, и то с изрична разпоредба“. Законодателят е предвидил, на първо място, действие с обратна сила единствено и само за нормативни актове и на второ, само по изключение. По никакъв начин не би могло да се обоснове, както на законово основание, така и с оглед на целесъобразност, предвиждането на възможност за отмяна на влезли в сила решения при условията на т. 9 по-горе.

Доколкото по всяко от съдебните дела обикновено има недоволна страна, последица от постановяването на всяко ново тълкувателно решение ще бъде инициирането на десетки, стотии, а може би и хиляди молби за отмяна на влезли в сила съдебни актове и съответно това ще доведе до блокиране на работата на съдилищата. Така направеното предложение крие сериозни рискове от дестабилизиране на правораздавателната дейност на съдилищата и гражданския оборот, поради което категорично възразяваме срещу приемането й.

На още по-силно основание по изложените по-горе съображения се противопоставяме и срещу предвиденото с § 24 обратно действие на предложените разпоредби в т. 8 и т. 9 и прилагането им и по отношение на вече влезли в сила към датата на евентуалното влизане в сила на ЗИД на ГПК решения.

4. По предложението за § 9, с който:

„В чл. 417 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 2 след думата „учреждения“ се добавя съюзът „и“, а думите „и банките“ се заличават;

2. Създава се т. 10: „10. документ или извлечение от счетоводни книги, с които се установяват вземания на банките.“

Против сме приемането на предложеното изменение с § 9. Тълкувано във връзка с чл. 420, ал. 1 ГПК, то цели да въведе спиране на принудителното изпълнение при постъпило възражение от дължника по издадена заповед за изпълнение въз основа на извлечение от счетоводните книги на банка. С мотивите си вносителите обосновават предложена промяна с „поставяне на банките в равностойно положение с останалите правни субекти“. Многократно в публичното пространство и в частност в правните среди беше коментиран въпросът, дали законодателната уредба на заповедното производство по отношение вземанията на банките им придава привилегировано положение, в сравнение с останалите правни субекти, като дори, по инициатива на омбудсмана на РБългария, по същия въпрос се произнесе и Конституционният съд (КС). С Решението си № 12 от 2012г. по конституционно дело № 4/2012г., цитирайки и предходни свои решения, посочва, че „еднаквите правни условия следва да се отнасят за всички частноправни субекти, осъществяващи еднакви или сходни дейности в определена сфера, но не означава непременно еднаквост между всички многообразни стопански сфери“, както и че „равенството пред закона не е еднаквост за всички субекти на едно право или задължение. Без диференциация не биха могли да се отчитат обективните и

субективни различия, изискващи нееднаква правна уредба, за да се постигне равенство пред закона. Въпросът за избора на критерия при диференциране по групи на субектите е въпрос на социална, икономическа, политическа целесъобразност, като критерият следва да е закрепен в закона или да може да бъде изведен от съответната правна уредба."

Анализирайки специфичната дейност, която банките извършват, особения им правен статус, гарантирането на депозитите в тях, завишените изисквания, при които изпълняват функциите си и постоянния и строг контрол върху цялостната им дейност от страна на БНБ, КС е приел, че поради липсата на тъждество между правата и задълженията и специфичните функции на банките, в сравнение с останалите правни субекти, „няма причина и да се предявяват изисквания за идентичност в правното регулиране“.

Предложеното изменение на чл. 417 ГПК очевидно не отчита гореизложеното, както и обективната икономическа логика, като макар и да допуска издаване на заповед за изпълнение и изпълнителен лист въз основа на счетоводните книги на банките, не допуска изпълнителни действия за събиране вземанията им при подаване на възражение от дължника, каквото обаче допуска по отношение на общините и държавните учреждения. Поставяне на банките в различно положение от публично-правните субекти в светлината на предложените промени, не може да бъде подкрепена, тъй като изобщо не отчита вече описаните по-горе обстоятелства относно осъществяването на дейността им и изискванията към нея.

Следва да се има предвид, че небанковите финансови институции, които се занимават с отпускане на кредити и осъществяват и други финансови услуги, както и други лица, които биха могли да бъдат кредитори, не се ползват от предимствата на разпоредбата на чл. 417, т. 2 от ГПК, но те извършват дейността със собствени средства, а не с чужди – привлечени депозити, каквото е случаят при банките.

Спиралият на изпълнителното производството при подадено възражение от страна на дължника, което, позволяваме си да твърдим, в по-голяма част от случаите би било неоснователно, би довело до излишно забавяне на производството и затрудняване събиране на вземанията от страна на банките. Последното е от значение, не само за самите банки, като титуляри на вземанията, но и за поддържането на тяхната капиталова адекватност и ликвидност, съответно за изплащането на гарантирани депозити.

Банките, за да защитят интересите на депозантите, ще следва да компенсират разходите, които биха реализирали, свързани с бавната и отложена във времето процедура по принудително събиране на вземанията си, при което ще се повишат цените на банковите продукти и услуги, предлагани на коректните клиенти.

С евентуалното въвеждане на т. 10, като се постигне съспензивен ефект на възражението, банките ще бъдат принудени да ползват друго средство за снабдяване със заповед за незабавно изпълнение, като се ползват от чл. 417, ал. 1, т. 3 от ГПК и би могло да се очаква да започнат да изискват нотариална заверка на всички договори, които сключват. Това чувствително ще повиши цената на кредитните продукти, особено при тези за по-малки суми. Ще се усложни и процедурата по реално усвояване на отпуснатите по кредитите суми, защото от кредитополучателя ще се изиска подпись във всички случаи на усвояване, с оглед разпоредбата на чл. 418, ал. 3, предложение второ от ГПК. Това ще обезсмисли част от електронното банкиране, а именно – възможността тези кредити, които не се усвояват при представяне на конкретни разходни документи в банката, да бъдат усвоени по най-лесния възможен начин – с вътрешно банкова операция, в която банката сама захранва сметката на кредитополучателя, и от тук насетне той може да борави с отпуснатите суми само електронно. Ако банките ще бъдат принудени да ползват документи, удостоверявящи получаването на заетата сума по чл. 418, ал. 3 от ГПК, това практически ще затормози дистанционното и електронно усвояване на кредити, включително и например, чрез кредитни карти.

5. По предложението в § 12, с които член 430 се изменя така:

„Чл. 430. Съдебният изпълнител назначава особен представител на дължника в случаите по чл. 47 и 48.“

Считаме предложението за неудачно. Според нас, предложената промяна ще осъкни производството по принудително изпълнение чрез заплащането на хонорар на назначения особен представител, съответно ще увеличи задълженията на дължника. Отделно, ще провокира недобросъвестните дължници, които се укриват, да забавят уведомяването и изпълнението.

6. По предложението в § 13, с който в чл. 432, т. 2 след думата „взискателя“ се добавя: „а в случаите, когато публичната продан е обявена – след изричното съгласие на дължника“.

Не сме съгласни с въвеждането на текст в чл. 432, т. 2 в горния смисъл. Аргументът на вносителите е отново постигане на равнопоставеност на страните в изпълнителния процес чрез „отнемане на възможността кредиторът да забавя приключването на процеса“. Необосновано, обаче, е твърдението, че упражнявайки правото си за спиралият на производството, независимо на кой етап, кредиторът цели забавяне приключване на производството, тъй като именно кредиторът е този, който има най-голям интерес от осърбяване имуществото на дължника и събиране на дължимото му. Не намираме основание законодателят да допуска по правило спиране на изпълнителните действия по едностренно искане на взискателя (без да се изиска съгласие на дължника), но не и в хипотезата на обявена публична продан.

7. По предложението по § 14, с което „В чл. 435 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думата „обжалва“ се добавя „оценката, определена или приемта от съдебния изпълнител при извършването на описа“;

Считаме, че предоставянето на възможност да се обжалва оценката е неуместно и не следва да се приема, предвид на това, че е възможно дължниците недобросъвестно и масово ще започнат да обжалват оценките само с оглед възпрепятстване хода на принудителното изпълнение. От друга страна, противното на застъпеното на няколко

места в мотивите виждане за необходимост от равнопоставеност на страните в изпълнителното производство, предложеното изменение не предоставя възможност за обжалване на оценката от страна на взискателя.

Считаме, че обжалването на оценката на вещта ще забави изключително много процеса на изпълнението, което е неблагоприятно, както за кредитора, така и за дължника, тъй като вземането ще бъде увеличено с допълнително начислените за срока на забавянето лихви. Приемливо, според нас, е да се приеме допълнителна разпоредба в чл. 468 от ГПК, съгласно която за определяне стойността на вещта се назначава вещо лице“. Считаме, че извършването на оценка на вещта от страна на независим лицензиран оценител, посочен от органа по принудително изпълнение, в достатъчна степен ще защити интересите, както на кредитора, така и на дължника, за определяне на обективна реална пазарна стойност на вещта.

Отделно, като правна систематика, считаме за неуместно, предвиждането на обжалваемост оценката на вещите, предмет на публичната продан, само и единствено посредством добавяне на посочения текст на ал. 2 на чл. 435 от ГПК. Такава промяна би довела до необходимост от процесуална регламентация на последиците от подаването на подобна жалба. Това е така, защото би се стигнало до обективна необходимост публичната продан да бъде спряна до произнасяне от страна на ОС, сизиран с жалбата. Чл. 436, ал. 1 предвижда, че жалбата следва да се подаде в едноседмичен срок от деня на съобщението. При публична продан на недвижим имот, чл. 487, ал. 2 ГПК предвижда, че обявленето на съдия изпълнителя трябва да бъде залепено на самия имот най-малко един ден преди посочения в него ден за започване на проданта. Следователно би била възможна хипотеза, при която дължникът да има право да подаде жалба по време на течеща публична продан. Ако тя не бъде спряна, има рисък да завърши успешно, след което при уважаване жалбата на дължника да се стигне до обезсилване на постановлението за възлагане, каквато хипотеза ГПК не предвижда. Постановлението за възлагане може да се обжалва, но към момента чл. 435, ал. 3 във връзка с чл. 496, ал. 3 ГПК не предвижда основание за обжалване поради това, че е била подадена жалба срещу оценката на съдия изпълнителя. Поради изложеното, считаме за недопустима редакцията на разпоредбата на чл. 435, ал. 2 ГПК по предложения в проекта начин и настояваме да не се приема.

8. По предложението в § 14 за създаване в ал. 4 на ново изречение второ: „Жалбата на третото лице спира изпълнението по отношение на тези вещи.“

Против предложението сме, тъй като липсва яснота, защо третото лице трябва да бъде в привилегировано положение спрямо дължника, като неговата жалба ще има съспензивен ефект за изпълнението върху вещите. Възможността, която се дава в тази разпоредба по никакъв начин не защитава каквито и да е права на трети лица, повече от предоставената възможност в досегашните текстове на ГПК, а напротив, излишно утежнява и забавя изпълнителния процес.

9. По предложението в § 14, с което се създава нова ал. 5 „(3) Лицата по ал. 3 и 4 може да обжалват действията на съдебния изпълнител на основание допуснати нарушения при подготовката и провеждането на публичната продан, засягащи надлежното уведомяване, описание и оценка.“

Неприемливо е това предложение за нас, тъй като считаме, че прекомерно е разширен обхватът на действията на ЧСИ, които подлежат на обжалване и те непременно следва да се конкретизират. Правото да се обжалват такъв широк обем от действия ще доведе до забавяне и шиканиране на изпълнителния процес от страна на недобросъвестни дължници, което едва ли се цели с предлаганата норма.

Като цяло, промените в тази част на Кодекса - § 13 и § 14, създават твърде много предпоставки за забавяне на принудителното изпълнение и отварят нови възможности за шиканиране на участниците в него.

10. По предложението за § 16, с което „В чл. 468 се правят следните изменения и допълнения:

I. В ал. 1 се създава изречение трето: „Началната цена при първата публична продан не може да бъде по-ниска от данъчната оценка на имота, когато такава е определена.“;

Обръщаме внимание, че чл. 468 регламентира определянето на цена при продажба в магазин и съответно начална цена при продажба чрез търг или публична продан на движими вещи, което, освен от систематичното място на разпоредбата, е видно от самото й заглавие „Определяне цената на движими вещи“. Затова предложеният текст не следва да е в чл. 468.

Освен това, по същество, не във всички случаи е целесъобразно първата публична продан да започне от цена, не по-ниска от данъчната оценка, поради наличието на случаи, когато данъчната оценка на имота е приблизително равна или дори по-висока от пазарната цена. В тези случаи имотите биха се оказали на практика непродаващи на първа публична продан, което не е в интерес, нито на кредиторите, нито на дължниците. Считаме, че предложението показва недопустимо отклонение от пазарните принципи и не отговаря на реалностите на изпълнителния процес.

11. По предложението в § 16 за изменение в ал. 2 на чл. 468, а именно „(2) За определяне стойността на вещта се назначава вещо лице, с изключение на случаите, когато общата стойност на вещите не надвишава двукратния размер на минималната работна заплата.“;

Намираме, че текстът е противоречив и следва да се коригира. От една страна се въвежда правилото, че стойността на вещта се определя от вещо лице, а от друга, предвиденото изключение предполага, все пак, стойността да бъде определена от съдия-изпълнителя (без да е посочено изрично органът, но вероятно такава е идеята на вносителите) и ако той прецени, че общата стойност на вещите не надвишава двукратния размер на минималната работна заплата, да не се пристъпва към оценка на вещта от вещо лице.

12. По предложението в § 16, с което се създава ал. 3 към чл. 468 „(3) В случаите, когато оценката на вещта е обжалвана пред съда, началната цена на проданта се определя по правилата на ал. 1 и 2 въз основа на оценката, определена от съда.“

Против предложението сме, тъй като, както вече споменахме, считаме, че обжалването на оценката на вещта ще забави изключително много процеса на изпълнението, което е неблагоприятно, както за кредитора, така и за дължника, тъй като вземането ще бъде увеличено с допълнително начислените за срока на забавянето лихви. Както по-горе сме посочили, назначаването на независим лицензиран оценител за оценка на вещите би било достатъчна гаранция за справедливо определяне на пазарната стойност на вещта, предмет на принудително изпълнение.

13. По предложението в § 17, с което „*В чл. 470, ал. I думите „за пазене на взискателя или“ се заличават.*

Не подкрепяме виждането на вносителите на законопроекта, че чрез предоставената в чл. 470, ал. 1 възможност вещта да бъде предадена за пазене на взискателя, се нарушавала равнопоставеността на страните. Действащата разпоредба предвижда, че едва след като дължникът откаже да приеме за пазене вещта или ако съдебният изпълнител прецени, че тя не трябва да се оставя у него, вещта може да бъде предаде за пазене на взискателя или на пазач. Следва да се има предвид, че именно взискателят има най-голям интерес от запазване на вещта, с оглед последващата й продажба по реда на закона и удовлетворяването му от цената й.

**СТАНОВИЩЕ НА АСОЦИАЦИЯ НА БАНКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ ПО ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА
ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС, ВНЕСЕН В
НАРОДНО СЪБРАНИЕ ОТ ГРУПА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ОТ ПП „ПАТРИОТИЧЕН
ФРОНТ“ НА 13.02.2015 Г.**

10/03/2015

Принципно не подкрепяме приемането на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, внесен в НС на 13.02.2015г., който в голямата си част предлага преуреждане на материя, която е предложена за изменение с други, вече внесени в НС, законопроекти. Освен това, проектът показва не достатъчно прецизна правна техника, а текстовете често се неясни и вътрешно противоречиви.

По-конкретно, предлагаме изложените по-долу бележки и коментари по него.

1. По предложения текст в § 2:

„Чл. 43, ал. 2 се изменя по следния начин:

„(2) Съдът може да разпореди връчването да стане чрез работодател, болнично заведение или чрез органите на МВР.“

Направената промяна на чл. 43, ал. 2 ГПК, във вида, в който е предложена, не представлява изменение на разпоредба на алинея 2, а е изцяло нова алинея, с която на практика се отменя досега действащата норма, допускаща с разпореждане на съда и при наличие на основание за това, съобщения на страните да се връчват и посредством прилагането им към делото или чрез залепването им.

Считаме, че ако се приеме направеното предложение, то това следва да стане чрез нова алинея към досега действащия ред за връчване на съобщения, като се запази и връчването чрез прилагането на съобщението към делото или чрез залепването му в случаите, когато ответникът не може да бъде открит на адреса или съобщението не може да бъде връчено на друго лице.

По отношение на предложената редакция на ал. 2 на чл. 43, възможността за връчване на съобщенията чрез работодателя може да бъде подкрепена, доколкото тази възможност е заложена и в чл. 46, ал. 2. Другите два варианта за връчване, които се предлагат – чрез болнично заведение и чрез органите на МВР, не са достатъчно добре развити. Очевидно в първия случай става дума за уведомяване чрез болнично заведение, в което лицето престоява за лечение, но това не е изрично посочено, а освен това, не става ясно и от мотивите на законопроекта, защо е необходимо това да става „чрез“ болничното заведение. Не са посочени също така функциите и ролята на органите на МВР по връчване на съобщенията.

2. По предложения текст в § 3:

„В чл. 46 се правят следните изменения:

1. В ал.2 изразът „или който живее на адреса,“ се заличава.

2. Добавят се нови алинеи 4 и 5 със следното съдържание:

„(4) Разпоредбите на ал. 1 - 4 се прилагат съответно за връчването на съобщения на подпомагаща страна, както и за връчване на заповед за изпълнение.

(5) Разпоредбите на ал.1 - 3 се прилагат за връчването на съобщения на свидетел, вещо лице и неучастващо в делото лице.“

Мнението ни за предложената редакция е, че е неприемливо от кръга на лицата, на които може да бъде връчено съобщение, да отпадне лице, което живее на адреса. На практика съществуват сериозни затруднения за връчване на книжа дори при съществуващ режим, следователно е нужно да се разширяват възможностите за връчване, а не да се ограничават.

Освен това, с чл. 46 се регламентира връчването на съобщения, когато адресатът не може да бъде намерен, а под адресат, съгласно чл. 37, следва да се разбира лицето, за което е предназначено съобщението, без да е посочено качеството, в което то участва в процеса. Смятаме за излишно да се посочва, че редът, предвиден в чл. 46 се отнася и до връчване на съобщения до подпомагаща страна, свидетел или вещо лице.

3. По предложения текст в § 4:

„Чл.47 се изменя по следния начин:

„Чл.47(1) Когато връчителят установи, че ответникът не пребивава на посочения адрес, съдът служебно проверява наличието и актуалната му адресна регистрация.

(2) Съдът назначава особен представител на страна, в случаите, когато на същата са ѝ връчени съобщения и книжа по реда на чл.44, чл.46 или в случаите на отказ за получаването им.“

Систематичното тълкуване на двете алинеи навежда на извода, че идеята на вносителите е в случай, че лице – адресат на съобщението, не бъде намерено на адреса, посочен по делото, съдът да проверява в национална база данни „Население“, кой е последният адрес, на който лицето е регистрирано и на база на тази проверка, да бъде направен нов опит за връчване на съобщението и след като лицето не може да бъде намерено и на посочения от съда адрес, то да се счита за уведомено. В случай, че това е замисълът на предложената промяна, текстът следва да се прецизира, включително да се разшири обхватът на разпоредбата не само до ответниците, а и до всеки адресат на съобщение. Във всички случаи редакцията следва да бъде променена, тъй като е крайно неясна. Не е посочено, какви са последиците в случай, че лицето не бъде намерено на „актуалната му адресна регистрация“ (като се посочи и кой адрес се има предвид – постоянен или настоящ).

Нелогично е и предложението по ал. 2 да бъде назначаван особен представител на страна, която е уведомена лично или чрез друго лице, както и при отказ от получаването ѝ. Фигурата на особения представител е въведена в гражданското съдопроизводство, с цел гарантиране правата и интереса на определени категории лица в изрично посочени случаи, като например, недееспособни лица без законен представител, при необходимост от неотложни процесуални действия, представлявания при противоречие на интересите му с тези на представляващия и други. Действително и в сега действаща уредба на чл. 47 в ал. 6 е предвидено назначаване на особен представител на ответника, когато съобщението е редовно връчено по реда на залепването, което, макар и да не е изрично упоменато, е ясно от систематичното място на разпоредбата. Именно поради спецификите на този ред за уведомяване, законодателят е предвидил гарантиране защитата на правата на ответника чрез назначаването на особен представител на разноски на ищеща. Необосновано и немислим е назначаването на особен представител на практика във всички случаи на нежелание на страната да участва в процеса, след като е надлежно уведомена, каквото е предложението на вносителите.

Наред с горното, по същество считаме за спорна по-добрата процесуална ефективност и гарантиране правото на защита на лицата, която очевидно се цели с предложението за изменение на чл. 47. Отпадането на реда за уведомяване чрез залепване и приемането на гореизложенния подход (ако правилно сме разбрали смисъла на предложението) може да доведе до ситуации, когато ответникът, поради заетост или пребиваване извън страната, не може да бъде намерен на актуалния му адрес и делото да бъде образувано и разгледано с участие на особен представител. В този смисъл залепването на съобщение, би бил по-удачен вариант.

4. По предложения текст в § 6:

„В чл. 78 се правят следните изменения:

1. В ал.1 изразът „и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв,“ се заличава. Добавя се второ изречение със съдържание, както следва: „Възстановяване на сторените от ищеща разноски ответникът дължи и за възнаграждение за един адвокат, в случаите, че ищещът е ползвал такъв.“

Не намираме основание за предложената промяна. И по сега действаща уредба ответникът, загубил делото, следва да възстанови на ищеща заплатеното възнаграждение на един адвокат, доказано по съответния ред. Освен това считаме, че предложеното изречение за допълнение е лошо формулирано и само утежнява текста на разпоредбата.

5. По предложения текст в § 6 за промяна на ал. 8 на чл. 78: „(8) Разноски по производството, такси и депозити не се дължат тогава, когато в специален закон това е предвидено.“

Категорично не следва да се приема предложената нова алинея 8 на чл. 78, тъй като на практика с предложния текст се отменя досега действащата разпоредба на чл. 78, ал. 8 и това на представлява опит да се прекрати възможността на юридически лица и еднолични търговци да се присъждат адвокатско възнаграждение, ако те са били защитавани по делото от юрисконсулт.

По отношение на предложния напълно нов текст (а не изменен, както е посочено) на алинея 8 на чл. 78 смятаме, че е напълно ненужен, тъй като е ясно, че специалните закони се прилагат с приоритет спрямо общия закон, какъвто е ГПК. Затова не е необходимо да се добавя текст, който гласи, че разноски по производството, такси и депозити не се дължат тогава, когато в специален закон това е предвидено.

6. С § 8 се предвижда отмяна на чл. 80 или „облекчаване“ на страните, като същите няма да представлят списък на сторените от тях разноски, а съгласно мотивите, съдът ще следва да ги изчислява служебно.

Това предложение считаме за неправилно и необосновано. Съдът не следва служебно да проверява и да изчислява непретендирани разноски от страните, тъй като това би забавило процеса и би му попречило да изпълнява основните си функции да следи за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия, за изясняване на делото от фактическа и правна страна, и за постановяване на законосъобразно, обосновано и правилно решение.

При отмяната на разпоредбата не става ясно, как настремната страна ще има право да възрази срещу включването на някои разноски и какъв ще е редът за обжалване.

7. По предложения текст в § 9:

„В чл. 89 се правят следните изменения:

1. Сегашното съдържание става съдържание на алинея 1, в което се добавя нова т.4 със следното съдържание“

„4. Използване на миними свидетели на страна в процеса.“

2. Създава се нова алинея 2 със следното съдържание:

„(2) Глобите по ал.1 не могат да се налагат самоцелно и да накърняват достойнството на страна или неин представител.“

Законопроектът не съдържа дефиниция на „мним свидетел“, нито действащото законодателство борави с подобен термин. Подобна формулировка би довела, според нас, до повратно тълкуване и не бива да се допуска. Въвеждането на глоба, в случай на неистински показания от свидетел по делото, на страната в процеса, в чиято полза са показанията на свидетеля, смятаме за ненужно. Лъжесвидетелстването съставлява престъпление срещу правосъдието и е регламентирано в чл. 290 от Наказателния кодекс. Отговорността за нея е и следва да остане лична. Освен това, формулировката „използване“ на свидетел също е неправилна по аргумент на гореизложеното. Бихме могли да говорим за използване на документ, но не и за използване на свидетел.

По отношение на ал. 2 също изразяваме несъгласие. И тук текстът не е достатъчно добре формулиран. Характерът на административно наказание – глоба, налагано при извършване на определите в закона действия, не

кореспондира с идеята за накърняване достойността на лицето. Не разбираме, освен това, какъв е аргументът така въведената забрана по новата ал. 2 да се отнася само до страна в процеса и процесуални представители, но не и до свидетели, вещи лица или трети лица, пристъпващи в съдебната зала и не спазващи реда, примерно.

8. По предложението текст в § 25:

„В чл. 427 се създава ал. 4 със следното съдържание:

„(4) Не се допуска прехвърляне на изпълнително дело по искане на взискателя от един съдебен изпълнител на друг в един съдебен район.“

В мотивите на законопроекта не са посочени аргументите на вносителите за това предложение.

Не считаме, че предложението следва да се приема, тъй като право на взискателя е да избере, към кой съдебен изпълнител да се обрне за изпълнителните действия, включително и да се насочи към друг, когато не е доволен от активността и начина на работа на първоначално избрания. С т.нар. „прехвърляне на изпълнителното дело“ при друг ЧСИ не се накърняват правата на дължника, поради което считаме предложението по параграф 25 за неприемливо.

9. По предложените текстове в § 26:

„В чл. 428 се правят следните изменения:

1. В ал.2 се добавя изречение четвърто със следното съдържание: „Връчването на поканите се извършива по реда на Глава шеста.“

2. Създават се нови алинеи 3 и 4 със следното съдържание:

„(3) Не се пристъпва към принудително изпълнение, преди съдебният изпълнител да е получил изрични доказателства, че поканата за доброволно изпълнение е била връчена и че е изтекъл предвидения за доброволното изпълнение срок.

(4) Поканата и доказателствата за връчването ѝ се прилагат в изпълнителната преписка. Връчването се удостоверява с личния подпис на дължника или на неговия представител. Когато поканата се връчва чрез работодател, поканата се счита за връчена едва тогава, когато работодателят я съобщи на дължника, което се удостоверява с подписа на дължника и датата на узнаването.“

3. Сегашната ал.3 става ал.5.

4. Създава се нова алинея б със следното съдържание:

„(6) Дължникът или неговите наследници могат да обжалват действията или бездействието на съдебния изпълнител. Обжалването се извършива пред окръжния съд по район на действие на съдебния изпълнител, по реда на Глава тридесет и девета.“

5. Сегашната ал.4 става ал.7.“

Предложението по ал. 3 е необосновано и неправилно. В случай, че се предвиди забрана за пристъпване към принудително изпълнение преди получаване на поканата от дължника, в частност налагане на запор върху движими вещи и вземания или възбрана на недвижим имот, това ще даде възможност на недобросъвестни дължници да се разпоредят с имуществото си и ще доведе до увреждане интересите на кредиторите.

Противопоставяме се и срещу предложението по ал. 4, изр. второ – връчването да се удостоверява с „личния подпис“ на дължника или неговия представител. По този начин, на практика ще се стигне до неполучаване на поканата, когато посочените лица откажат да я подпишат и предвид разпоредбата на ал. 3, ще се препрятстват последващите действия по принудителното изпълнение.

Наред с горното, ал. 4 е в противоречие с добавеното изречение четвърто в ал. 2, гласящо, че връчването на поканите се извършива по реда на Глава шеста.

По отношение на ал. 6 (нова) считаме, че формулировката „действия или бездействието“ е твърде обща и неопределена. Подлежащите на обжалване действия на съдебния изпълнител и реда, по който то се извършива, е предвиден в Глава тридесет и девета. Затова, ако ще добавят нови основания за обжалване или нови действия, предмет на такова, те следва да намерят място именно в тази глава.

10. По § 28 - предложението за създаване на нов чл. 433а със следното съдържание: „След удовлетворяване на вземането съдебният изпълнител приключва производството и служебно вдига наложените възбрани и запори след влизане на разпореждането в сила.“

Предложението е немотивирано, според нас. В чл. 433 от Граждански процесуалния кодекс лимитивно са изброени предпоставките, при чието настъпване съдебният изпълнител следва да прекрати изпълнителното производство. Съгласно чл. 433, ал. 1, т. 1, изпълнителното производство се прекратява с постановление, когато дължникът представи разписка, от която се вижда, че сумата по изпълнителния лист е платена, а съгласно ал. 2, съдебният изпълнител вдига служебно наложените възбрани и запори, след като постановлението за прекратяване влезе в сила. Считаме, че предложението за създаване на нов член, който в едната си част преповтаря разпоредбите на чл. 433, а в другата си част неправилно борави с правни термини и понятия („удовлетворяване“ на вземане; „приключва“ производство; влизане на „разпореждане“ в сила) е ненужно, необосновано и объркващо. Това е един от примерите за подобен системен подход, който е приложен по отношение на целия проект.

11. По предложените текстове в § 30, с който в чл.435 се правят следните изменения и допълнения:

„1. В ал. 1, след думите „изпълнително действие“ се добавя “*определената стойност на вещества към момента на описа, разпореждането за приключване на производството*“.

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Дължникът може да обжалва:

1. постановлението за глоба;

2. *насочването на изпълнението върху имущество, което смята за несеквестрируемо;*
3. *отнемането на движима вещ или отстраняването му от имот, поради това, че не е уведомен надлежно за изпълнението;*
4. *определената стойност на вещта към момента на описа;*
5. *липсата на покана за доброволно изпълнение или ненадлежното ѝ връчване при започнато принудително изпълнение, както и на разумен срок за доброволното изпълнение;*
6. *отказите на съдебния изпълнител, по искане на дължника да приключи производството поради изплащане на цялото задължение, да прекрати производството на някое от основанията по чл. 433, ал. 1 или да замени обекта или начина на изпълнението;*
7. *разпореждането за приключване на производството; „*

Считаме, че направеното предложение за изменение в чл. 435 от ГПК, а именно подлежащите на обжалване действия на съдебния изпълнител, значително да се разширят, е в пълно противоречие с досегашния замисъл на процесуалния закон и на заповедното производство.

Напълно необосновано и в противоречие на замисъла и духа на закона е предложеното изменение, според което дължникът да може да обжалва разносите по изпълнението (които се изчисляват по обективни критерии, съгласно Тарифата за таксите и разносите към Закона за частните съдебни изпълнители), отказа на съдебния изпълнител да замени обекта или начина на изпълнение (съгласно чл. 426 от ГПК, взискателят посочва начина на изпълнението), „разумен срок за доброволно изпълнение“ (съгласно чл. 428, съдебният изпълнител е длъжен да покани дължника да изпълни доброволно задължението си в двуседмичен срок), „определената стойност на вещта към момента на описа“ (стойността се определя от лицензиран оценител). Ако предложените промени бъдат приети, същите значително ще забавят движението на изпълнителното производство и удовлетворяването на кредитора, който разполага с подлежащ на изпълнение титул за своето безспорно вземане от дължника.

12. По предложението за § 34:

„В чл. 442 се създават ал. 2 и 3 със следното съдържание:

„(2) Когато установи, че стойността на вещта или вземането е несъразмерно по-висока от задължението по изпълнителния лист, съдебният изпълнител спира изпълнителното действие срещу тази вещ или вземане и уведомява страните. Взискателят е длъжен да предложи друг обект или начин на изпълнение или да възложи на съдебния изпълнител да го избере.

(3) Алинея 2 не се прилага за ипотекарния и заложния кредитор, както и за кредитора с право на задържане.“

Не сме съгласни с предложението. Възможно е вещта или вземането да са единствения обект, върху който може да се насочи изпълнението или да е единствения, чиято стойност е в достатъчен размер да удовлетвори вземанията на кредиторите. Още повече, разпоредбата на чл. 443 предоставя право на дължника да предложи изпълнението да бъде насочено върху друга вещ или вземане и задължава съдебният изпълнител, в случай, че предложението от дължника начин на изпълнение е в състояние да удовлетвори взискателя, той да насочва изпълнението върху посочената от дължника вещ или вземане.

13. По предложението за § 35:

„Член 450а се изменя така:

„Електронен запор върху вземане по сметка в банка

Чл. 450а(1) Запор върху вземане на дължника по сметка в банка може да се наложи чрез запорно съобщение в електронна форма съгласно изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис.

(2) Запорът се счита за получен от момента на постъпването му в информационната система на адресата.

(3) Банките, както и лицата и органите с правомощия по налагане на запори, са длъжни да обявят електронен адрес, на който ще постъпват електронните изявления.“

Категорично сме против направеното предложение, съдържащо се в параграф 35. То би довело до отпадане на възможността за създаване на Единна среда за обмен на електронни запори. Замяната ѝ с предоставяне на обикновен мейл адрес, на който да постъпват запорните съобщения, е безсмислена и крайно неприемлива за нас. С постъпването на съобщението по електронен път единствено ще се замени хартиената кореспонденция с такава по електронен път /разпечатвана впоследствие евентуално/, но по никакъв начин не може да се постигнат целите, заложени в създаването на единна система, съгласно действащия чл. 450а – бързина, сигурност, оперативност и проследимост на процесите за всички участващи в процеса страни. Обработката на съобщенията по предлагания начин няма да доведе и до забележимо намаляването на разходите за тази дейност, тъй като тя отново ще се извърши ръчно и с намесата на човешки фактор, което, освен това, неизбежно би водило до пропуски и грешки. Предвид изложеното, настояваме предлаганата промяна в този член да не се приема.

14. По предложението за § 36:

„Създава се чл. 450б със следното съдържание:

„Съразмерност на таксите и разносите

Чл. 450б(1) Не се насочва принудително изпълнение върху вещи и вземания, за които таксите и разносите по описване, оценяване, съхраняване и продажба са несъразмерни спрямо общия размер на задължението.

(2) Когато само за някои от вещите и вземанията на дължника таксите и разносите по принудителното изпълнение се очаква да надхърлят събранныте суми, изпълнението се насочва върху останалото имущество на дължника.

(3) Когато общият размер на задължението по изпълнителен лист е под минималната работна заплата, установена за страната, общият размер на таксите и разносите по изпълнението не може да надхвърлят неговия увоеен размер.“

Предложението е неправилно и несправедливо увреждащо кредиторите. В случай, че липса имущество на дължника, по отношение на което сумата от разносите по описането, съхраняването и продажбата е „съразмерна“ с размера на вземането на кредитора, то последното ще остане несъбрано, а дължникът ще продължава да притежава секвестрирано имущество. Освен това, твърде неясен е използваният термин - „несъразмерни“, което създава предпоставки за различно тълкуване.

Неясен за нас е смисълът и на втората ал. 2, съгласно която: „Когато само за някои от вещите и вземанията на дължника таксите и разносите по принудителното изпълнение се очаква да надхвърлят събранныте суми, изпълнението се насочва върху останалото имущество на дължника.“

15. По предложението за § 46:

„В чл. 494 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, накрая изразът „се извърши нова продан“ се заменя с израза „бъде обявен за купувач, като вземането му се намали със стойността на имота, определена по реда на чл. 485 във връзка с чл. 486“.

2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Новата продан се извърши по правилата за първата продан. Тя започва не по - рано от един месец от приключването на първата продан при начална цена, равна на 90 на сто от началната цена на първата продан. Ако и при тази продан имотът не бъде продаден, възискателят има право в едноседмичен срок от съобщението да поисква да се извърши следваща продан.“

3. Създава се ал. 3 със следното съдържание:

„(3) Цената на вещта за всяка следваща продан се намалява с по 10 на сто от първоначалната цена, но не по-малко от 50 на сто. Ако и при тази цена имотът не бъде продаден, той се освобождава от изпълнение и възбраната се заличава служебно по искане на съдебния изпълнител.“

Неоправдано е ограничението, въведено в ал. 3, че цената на вещта, на която би могла да се продаде вещта на публична продан, не може да бъде по-малка от 50 на сто от първоначалната цена. Абсурдно за нас е и т.нар. „освобождаване на имота от изпълнение“, в случай на неуспешна продан при определената по изречение първо минимална цена. Тези разпоредби са изцяло в ущърб на интересите на кредиторите, тъй като е твърде вероятно при неправилно определени оценки на имотите и липса на друго имущество, както и при драстични спадове в цените на имотите, да не получат дори частично удовлетворяване на вземанията си.

Текстът на ал. 2 (изречение първо) следва да бъде редактиран в унисон с отпадането на правилото в ал. 1, че възискателят може да поисква извършването на нова продан. Неуместно е въвеждането на възможност за насрочване на нова продан с изречението „Новата продан се извърши по правилата за първата продан.“

16. По предложението за § 47:

„В чл. 508, ал. 1 се създава т. 4 със следното съдържание:

„4. какво е основанието на постъпващите суми, образуващи вземането.“

На първо място, не виждаме смисъл в предложението и по какъв начин то ще ползва съдебния изпълнител и изпълнението изобщо.

На второ място, по отношение вземанията по сметки в банките, не се отчита обема от преводите, които се правят по тях и затрудненията, които биха настъпили за банките в тридневния срок, наред с информацията по т. 1-3, да посочват и основанията за постъпващите суми. Освен това, следва да се подчертава и фактът, че основанията на преводите са посочват еднострочно от наредителя и няма сигурност относно истинността им, което отново обезсмисля предоставянето на тази информация.

17. По предложението за § 51:

„Създава се чл. 622а със следното съдържание:

„Пряко изпълнение по реда на Регламент (ЕС) № 1215/2012

Чл. 622а(1) Съдебно решение, постановено в държава – членка, подлежи на изпълнение, без да е необходимо издаване на изпълнителен лист.

(2) Съдебният изпълнител пристъпва към изпълнение по молба на заинтересованата страна на основание представен претис от чуждестранното съдебно решение, заверено от постановила го съд и удостоверение, издадено съгласно чл. 53 от Регламент (ЕС) № 1215/2012.

(3) Съдебният изпълнител проверява и дали мярката или разпореждането, съдържащи се в решението, могат да бъдат изпълнени със способите на българския закон. Когато това е невъзможно, той постановява заместващо изпълнение, съобразно българското законодателство.

(4) Чуждестранно съдебно решение, разпореждащо временна, включително обезпечителна мярка, подлежи на изпълнение по реда на ал. 1 и 2. В случаите, когато мярката е била разпоредена, без ответникът да е бил призован да се яви, се представя и доказателство за връчването на съдебното решение.

(5) Когато пристъпва към изпълнение, съдебният изпълнител връчва копие от удостоверието по ал. 2, като с връчването му кани дължника към доброволно изпълнение. Към удостоверието се прилага копие от чуждестранното съдебно решение, ако то не е било вече връчено на дължника.

(6) Дължникът може в едномесечен срок от връчването да предяди молба за отказ за изпълнение. Когато е необходим превод на чуждестранното съдебно решение, срокът спира да тече до предоставянето му на дължника.

(7) Всяка от страните може да обжалва адаптирането на мярката или разпореждането по реда на чл. 436.“

Считаме, че всички направени промени и допълнения, произтичащи от Регламентите на Европейския съюз, не следва да се приемат в предложния вид, имайки предвид и внесения от МС проект за промени в ГПК в тази връзка. Новите текстове, както са формулирани, влизат в противоречие с останалите текстове от ГПК и създават правна обърканост и несигурност.
